

Koszorúk és kövek

Gerendi Enderle Anikó *Metamorphosis ephemeralis* című tárlatáról

„A művész anyagból alakít szobrot, s lelkének művészereje indítja, hogy ilyen vagy olyan formát adjon neki, aminő lelki szemei előtt lebeg; s honnan venné a művészi képességet, hacsak lelke nem a te kezed alkotása volna? – Formát ad tehát az anyagnak, például az agyagnak, kőnek, fának, aranynak és más hasonló dolgoknak, amik rendelkezésre állnak s alkalmasak arra, hogy a művész alakítsa őket. De lehetséges volna-e ez az egész eljárás a te teremtő működésed nélkül? Te teremtetted a művész testét s téled van a lelke is, mely kezeit vezeti; te alkottad az anyagot, amelyből alakíthat valamit; te adtad képességét, amely művésszé avatja, s amelynek erejében belül folyton látja azt, hogy mit kell künn cselekednie; te adtál neki érzékeket, hogy közvetítsék lelkétől az anyagba azt, amit csinálni akar... Ez mind téged dicsér, a minde- nek alkotóját.” (*Szent Ágoston vallomá- sai*, XI. könyv, V. fejezet)

Gerendi Enderle Anikó kezei által mintha Isten alkotna: finom vonalak, lágy színek, leheletnyi kontúrok, sok parányi részlet összeadódása a mulandó anyag ábrázolásában, a tökéletes- ség megérintéséhez. Mintha a Szent Ágoston-i vallomások ébrednének e 33 akvarell láttán. Koszorúk és kövek, az anyagi világ két efemer és banális eleme, ám mindkettőt emberi létünk szimbólumainak egész sorával ruháztuk fel. A koszorú életciklusunk meg-

határozó pillanataiban van jelen. Ez díszleg a menyasszony fején és a korporsónk felett, Krisztus kálváriájának véres jelképe, de bokrétaünneppé is nemesítheti a növekvő házba beépített verejtékcseppeket. S már meg is érkezünk a kövekhez. A kő a természet szét- pattintható ereje, mégis az alap, a biztonság, amely otthonainkat szilárdítja meg. Évmilliárdokba zárt tömör csend Földünk múltjából. Távoli és mély üze- neteket hordoznak e valóságosnál is hűbben ábrázolt témák, a felismerést a Föld és ember összefonódásáról, elválaszthatatlanságukat az örök me- tamorfózisban, a nagy körforgásban. A pöttömnyi ember mulandóságát a bezáródó kör közepén.

„Számomra a részletek mindig fon- tosak. Úgy is mondhatnám, hogy én a részletekből építem fel az egészet. Ha visszatekintek eddigi munkáimra, azoknak mindig is építkező jellegük volt. (...) Rendigényem tulajdonkép- pen harmóniára való törekvés. Valahol minden tárgyamban, rajzomban ez a szándék rejtőzik. A tökélyre való törek- vés ez. Még akkor is, ha tudom, hogy a tökély megvalósíthatatlan és elérhetet- len. E hozzáállás a művészek körében nem divatos, sőt vannak, akik ezt tu- dadosan elvetik. A szépség és a harmó- nia kicsit elavult fogalmak manapság. Nemesyszer felrötták már nekem azt, hogy túlságosan is szép, amit rajzolok, festek” – vallotta 1996-ban, a *Bihari*

Napló című napilapnak adott interjújában Gerendi Enderle Anikó, aki az idő tájt már javában hódolt reneszánsz eleganciával megrajzolt és színezett, a szemnek könnyed befogadást ígérő, ám az agynak tengernyi plusz üzenetet sugárzó koszorúi és kövei készítésének.

Az Amerikai Egyesült Államokban 2004 óta élő, kolozsvári születésű képzőművész a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola dizájn szakán diplomázott, és kezdetben ipari formatervezőként kamatoztatta rajzos tehetségét. Dolgozott a feketeerdői üvegyárnak, tervezett bútort és bélyeget, szakmai sikereit megalapozó nagyváradi munkássága idején alkotóterápiával segítette pszichés betegek rehabilitációját, és mindmáig művészi szinten fotózik, e műfajban is komoly nemzetközi díjak kitüntették. Az anyaggal való kreatív viszonya azonban nem csak annak esztétikus hasznosítása felé nyitotta meg kifinomult szépérzékét, az 1980-as évek elején tér vissza ifjonti szenvedélyéhez, a művészi rajzhoz és az anyag legromlóbb formájához, a papírhoz, és ezzel a lépésével nemzetközi renométtel szerez. Bukaresttől Budapestig, Írországtól Japánig tárlatok sora jegyzi a nevét. A kommunizmus időszakában a progresszív romániai képzőművészeket

felölelő Atelier 35 váradi alkotócsoportjának is az egyik alapító tagja lesz, a rendszer ellen lázadó ifjúság a legmodernebb nyugati áramlatok letéményese, művészetük máig hatóan formálta és formálja az izlést az ország nyugati kapujában.

„A kész rajz egy bizonyos állapotot fejez ki. Az az állapot két-három év múlva már felidézhetetlen. Munkáim mindig is kapcsolódnak a mindennapjaimhoz. Ha ránézek, nekem azt a bizonyos időt jelzik, amelyben születtek. Visszaemlékezem. Feltétlenül tartalmazza az én akkori életemet. De hogy metafora-e vagy sem, azt nem tudom. Inkább jelnek mondanám, ami saját magamnak szól. Esetleg sajátos, titkos naplónak is nevezhetném, hiszen nagyon is szubjektív módon készültek és készülnek munkáim. Remélem, ennek ellenére mások számára is jelentenek valamit.” (Gittai István interjúja, *Bihari Napló*, 1996.)

A kiállításunkba válogatott koszorúk és kövek a művész 1993–2000 közötti, nagyváradi alkotói periódusában készültek, és ez idő tájt a sepsiszentgyörgyi Erdélyi Művészeti Központ gondozásában állnak.

Balla Tünde,
a kiállítás egyik kurátora